

Spor Organizasyonlarında Sosyal Sermaye: Gönüllü Katılımın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Cemal ÖZMAN

Sorumlu yazar, Bartın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü

<https://orcid.org/0000-0003-2812-1106>

Mehmet ÖZTAŞ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

<https://orcid.org/0000-0003-4689-6490>

Özet

Spor organizasyonlarında gönüllü katılımı sosyal sermaye bağlamında bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan mevcut çalışma nicel araştırma yöntemleri arasında yer alan betimsel tarama modeli benimsenerek tasarlanmıştır. Araştırmanın veri toplama işlemi iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu veri toplama aracı olarak kullanılırken ikinci bölümde Uçar (2016) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan sosyal sermaye ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2022 yılında ulusal bir spor organizasyonu olan Cadde 10K etkinliğinde gönüllü olarak katılım sağlayan bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Araştırma grubunu %52,9'u erkek (55), %47,1'i kadın (49) olmak üzere toplam 104 kişi oluşturmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde Windows için SPSS 23 paket program kullanılmıştır. Veri analizinde veri toplama aracı için iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve ortalama, standart sapma, basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Çalışmada hipotez testleri olarak bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre araştırmada "spor alanı haricinde başka alanlarda gönüllü deneyiminiz var mı?" sorusuna cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutlarından "grup aidiyeti" başlığında evet cevabı veren katılımcılar bakımından anlamlı fark elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada yer alan "gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?" sorusuna cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutlarında evet cevabı verenlerin "kurumsal güven" ve "grup aidiyeti" alt boyutlarında anlamlı farklar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal sermaye, spor organizasyonu, gönüllülük

Social Capital in Sports Organizations: Examining Voluntary Participation in terms of Certain Variables

Abstract

The present study aimed to examine voluntary participation in sports organizations in terms of certain variables in the context of social capital. The study was designed using the descriptive survey model, one of the quantitative research approaches. The data were collected with the demographic information form and Ucar's (2016) validated and reliable social capital scale. Individuals participated in Street 10K national sports organization in 2022 constituted the study's population. On the other hand, the study sample consisted of 104 volunteers participated in this sports organization. The participants were chosen according to the convenient sampling method. The data were evaluated using the SPSS 23 Windows package program. Internal consistency coefficients were calculated for the data collection instrument, and mean, standard deviation, kurtosis, and skewness values were examined during data analysis. The independent samples t test and the one-way analysis of variance test were used to test the hypotheses. According to the analysed results, there were significant differences in the "group belonging" factor in favor of participants with volunteer experience in fields other than sports. Besides, significant differences were found in the factors of "corporate trust" and "group belonging" in favor of participants who believed that future career advancement would result from voluntary participation.

Key Words: Social capital, sports organizations, volunteering

SUMMARY

Introduction & Aim: Sports organizations are unquestionably one of the most significant volunteer opportunities (Deveciolu et al., 2020). In sports organizations, volunteer programs are implemented by organizers. Çetin (2019) reported that the Sports Istanbul institution of the Istanbul Metropolitan Municipality, which conducts sports activities, employed more than 8,000 volunteers for its sports events. The last Olympics were held in 2021 due to the global epidemic and 110,000 volunteers took part in the organization. Volunteers participating in sports organizations not only play a significant role in the organizations' success, but they also reduce costs. Because volunteers participate in these sports organizations without the expectation of monetary compensation. According to Carpenter and Myers (2010), the most important reasons for people to volunteer are communicating with different people, dealing with different jobs, opportunities for personal development, a sense of altruism, assuming responsibility, developing a business network, participating in the decision-making process, and gaining experience. In this context, volunteering in sports organizations contributes to the development of social relationships and the formation of social communication networks, which are essential for the healthy continuation of society; this is the central concept of social capital (Şan, 2007). The concept of capital is typically perceived as an economic concept. The concept of capital has been the subject of research and conceptualization in numerous disciplines over time (Sivri and Ozbek, 2019a). The social power of social capital has been acknowledged for a very long time, and social capital-related trends in the social sciences are extremely recent (Field, 2008; Andriani, 2013; Sivri & Ozbek, 2019b).

Material and Methods: The descriptive survey model, which is one of the quantitative research methods, was used to design this study, which aims to examine voluntary participation in sports organizations in terms of certain variables in the context of social capital (Frankel et al., 2011) The descriptive method attempts to describe a given situation as precisely and thoroughly as possible. The research data collection process consists of two parts. In the first section, the researcher-created demographic information form was used to collect data, while in the second section, Ucar's (2016) validated and reliable social capital scale was employed. Form of demographic information: The following questions were included on the demographic information form created by the researcher to collect the demographic information of the participants: What is your age, gender, employment status, and do you have experience volunteering in a field besides sports? What is your primary motivation for volunteering? Do you believe that your career will benefit from voluntary participation? Social Capital Scale: Social capital scale developed by Ucar (2016); It includes five subscales: strategic trust, general trust, corporate trust, common values, and group belonging scale. The strategic trust scale contains nine questions, the general trust scale eleven, the corporate trust scale sixteen, the common values scale eight, and the group membership scale eight. The research population is comprised of individuals who voluntarily participate in sports organizations. The convenient sampling method was selected as the sampling technique for the research. The research group comprised 104 individuals; 52.9% were male (55), and 47.1% were female (49).

Results: As a result of the analyses conducted, no significant results could be obtained regarding the sub-dimensions of social capital based on the gender status of all study participants (Table 3). Male

participants have higher scores on all sub-dimensions compared to female participants. Do you have volunteer experience in fields other than the 'sports' field in Table 4? There was a significant difference between the participants who answered yes to the subdimension of social capital, group membership, and those who answered no. In addition, although there is no statistically significant difference compared to other subheadings, the scores of those who responded affirmatively are high. Regarding the social capital sub-dimensions of the participants who answered "the main purpose of your volunteering" in Table 5, no meaningful results could be obtained. It is observed, however, that participants who desire to gain work experience and experience have high scores in all sub dimensions of social capital. Regarding the social capital sub-dimensions of the participants who responded "working status" in Table 6, no meaningful results could be obtained. However, it is observed that full-time employees have high scores in all social capital sub-dimensions.

1. GİRİŞ

İnsana, kurum ve kuruluşlara fayda sağlamak amacıyla vakit harcanan faaliyetler gönüllülük olarak ifade edilmektedir (Wilson, 2000). Palabıyık (2011) gönüllü kavramını; "maddi bir çıkar yada karşılık beklemeden kamuya yarar sağlamak, sosyal fayda sağlamak ve yaşam kalitesini arttırmak" olarak tanımlamaktadır. Ekmekçi (2018) ise spor gönüllülüğünü; "beceri ve birikimleriyle gerçekleştirilen spor organizasyonlarının işleyişine katkı sağlamak" olarak ifade etmiştir. Bu bağlamdan bakıldığında organizasyon; "insanların arzu ettikleri veya değer verdikleri bir şeyi elde etmek için eylemlerini koordine ettikleri ve hedeflerine ulaşmak için kullandıkları bir araç" (Jones, 2013, s.2) olarak tanımlanırken; Spor organizasyonları "örgütler, amaca yönelik, bilinçli olarak yapılandırılmış ve koordineli faaliyet sistemleri olarak tasarlanmış ve dış çevre ile bağlantılı sosyal varlıklar (Daft, 2016, s.1313) olarak tanımlanmıştır.

Günümüz dünyasında, büyüklük ve türüne bağlı olarak spor organizasyonlarının bir çok insan kaynağına ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu kaynakların bir kısmı ücretli çalışanların oluşmasının yanında diğer kısmında gönüllüler oluşturmaktadır (Tuzcu, 2022). Son yıllarda spor organizasyonlarında, gönüllülerin rolü ve spor ve aktif rekreasyon sektörüne katkıları, onları belirlemek, çekmek, elde tutmak ve tanımak için geliştirilen birçok yeni program ve stratejiyle çok daha fazla ilgi görmektedir. Gönüllüler, organize edilen spor faaliyetlerinin uygun maliyetli, iyi yürütülen ve kapsayıcı olmasını sağlayarak spor sektörüne büyük değer katmaktadırlar (Clearinghouseforsport, 2023).

Spor organizasyonları hiç şüphesiz gönüllülük yapılan en önemli alanların başında gelmektedir (Devecioğlu ve ark., 2020). Spor organizatörleri spor organizasyonlarında gönüllü programlarını hayata geçirmektedirler. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesinin spor faaliyetleri sürdüren Spor İstanbul kurumu bünyesinde gerçekleştirmiş olduğu spor etkinliklerinde 8 binden fazla gönüllü çalıştırmıştır (Çetin ve ark., 2019). Pandemi sebebiyle en son 2021 yılında gerçekleştirilen Tokyo 2020 Olimpiyatlarında 110 binden fazla kişinin gönüllü olduğu tahmin edilmektedir (Tokyo 2020, 2020).

Spor organizasyonlarına katılan gönüllüler, organizasyonların başarısında önemli rol oynamakla beraber, ekonomik anlamda maliyetleri azaltmaktadırlar. Çünkü gönüllüler hiçbir maddi gelir

beklemeden bazı sebeplerden ötürü bu spor organizasyonlarında görev almaktadırlar. Carpenter ve Myers'e (2010), göre insanların gönüllü olmasındaki en önemli sebepler, farklı insanlarla iletişim kurma, farklı işlerle uğraşma, kişisel gelişim fırsatları, yardımseverlik duygusu, sorumluluk alma, iş ağı geliştirme, karar alma sürecine katılım ve tecrübe kazanmaktır. Bu bağlamda spor organizasyonlarında gönüllü olmak sosyal ilişkilerin gelişmesinde ve sosyal sermayenin ana fikri olan toplumun sağlıklı bir şekilde devam etmesi için hayati bir önem taşıyan sosyal iletişim ağlarının oluşmasında katkı sağlamaktadır (Şan, 2007).

Sermaye kavramı genel olarak ekonomi bilimi ile ilgili bir kavram olarak algılanmaktadır. Fakat zamanla sermaye kavramı farklı disiplinlerde yer alan çalışmalarda konu olmuştur ve kavramlaştırılmıştır (Sivri ve Özbek, 2019). Uzun süre önce sosyal sermayenin toplumsal anlamdaki gücü fark edilmiş olmasına rağmen sosyal bilimler alanında sosyal sermaye ile ilgili eğitimler son derece yenidir (Field, 2008; Andriani, 2013; Sivri ve Özbek, 2019).

Genel olarak sosyal sermaye, "toplumsal eylemin gerçekleştirilmesinde gerekli olan sosyal yapılar ve ağlar; bu yapılar içindeki normative içerikler (güvenilirlik ve karşılıklı ilişkiler) ve bununla birlikte bu yapılar aracılığıyla elde edilen kolektif eylemlerin sonuçları anlamına gelir" (Prakash ve Selle, 2004). Sosyal sermaye, insan etkileşiminin olumlu bir ürünü ifade etmektedir. Olumlu sonuç somut veya soyut olabilir ve iyilikler, faydalı bilgiler, yenilikçi fikirler ve gelecekteki fırsatları içerebilmektedir. Sosyal sermaye bir birey tarafından tutulmaz, bunun yerine bireyler arasındaki sosyal ağ bağlantıları arasındaki potansiyelde ortaya çıkmaktadır.

Sosyal sermaye, kişilerin bir topluluk içerisinde ortaya koyulan bir amaca erişmek için paylaşılan bir kaynak yada değer olarak tanımlanmaktadır. Sosyal sermaye bir bakıma bireyin bağlatılarından kaynak bilgi elde etme yada potansiyel olarak var olan yetenektir. Sosyal sermaye bireylerin toplumda ahenkli bir şekilde yaşaması adına ne şekilde bir araya gelebildiklerini açıklamak için kullanılmaktadır (<https://www.investopedia.com/terms/s/socialcapital.asp> Erişim Tarihi: 01.04.2023). Sosyal sermayenin ana teması ise insandır. İnsanın var oluşu toplumu oluşturmaktadır ve toplumun yapı taşı oluşturulan en önemli etmen kişilerin birbiri ile arasındaki ilişkilerdir. Sosyal ilişkiler ağı içinde insanı tanımak sosyal sermayenin temel amacını oluşturmaktadır (Aydemir, 2011). Sosyal ilişkiler ağı kurmak, insanları tanımak, insanların birbirini tanıması için spor organizasyonları ve bu spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetleri önemli bir yere sahiptir. Spor etkinlikleri sosyal bir etkinlik olup spora aktif katılanların yanı sıra, spor organizasyonlarında görev alanların sosyal sermayelerine ne derecede katkı sağladığının belirlenmesi önemlidir. Bu bağlamda mevcut çalışmanın amacı, Cadde 10K etkinliğinde sosyal sermaye kavramının insan kaynağı olarak görev alan gönüllüler açısından incelenmesinin yanı sıra spor alanında yapılacak olan sosyal sermaye ile ilgili çalışmalara öncü olmasıdır.

2. MATERYAL & METOT

Araştırma Deseni

Spor organizasyonlarında gönüllü katılımı sosyal sermaye bağlamında bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan mevcut çalışma nicel araştırma yöntemleri arasında yer alan betimsel tarama

modeli benimsenerek tasarlanmıştır. Betimsel yöntem, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlamaya çalışır (Frankel ve ark., 2011).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2022 yılında Cadde 10k ulusal bir spor organizasyonuna gönüllü olarak katılım sağlayan bireyler oluşturmaktadır. Bu spor organizasyonunda toplam 192 gönüllü görev almıştır. Araştırma kapsamında örnekleme yöntemi olarak “kolayda örnekleme” yöntemi benimsenmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama aracı çevrimiçi olacak şekilde düzenlenmiş ve organizasyona gönüllü olarak katılan bireylerin WhatsApp gruplarına ulaştırılmıştır. Örneklem büyüklüğü evreni temsil edecek yeterli sayıya ulaşana kadar veri toplanmaya devam etmiştir. Araştırma grubunu %52,9’u erkek (55), %47,1’i kadın (49) olmak üzere toplam 104 kişi oluşturmuştur.

Tablo 1. Araştırma grubu

Cinsiyet	N	%
Erkek	55	52,9
Kadın	49	47,1
Toplam	104	100
Spor harici başka bir alanda gönüllülük deneyiminiz var mı?	N	%
Evet	61	58,7
Hayır	43	41,3
Toplam	104	100
Gönüllü olmadaki temel amacınız nedir?	N	%
İş tecrübesi/Deneyim	76	73,1
Sosyalleşmek	17	16,3
İş ağı oluşturmak	11	10,6
Toplam	104	100
Çalışma durumu	N	%
Tam zamanlı	41	39,4
Yarı zamanlı	22	21,2
Çalışmıyor	41	39,4
Toplam	104	100
Gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?	N	%
Evet	94	90,4
Hayır	10	9,6
Toplam	104	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama işlemi iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu veri toplama aracı olarak kullanılırken ikinci bölümde Uçar (2016) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan sosyal sermaye ölçeği kullanılmıştır.

Demografik bilgi formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formunda katılımcılara ait demografik bilgileri elde edebilmek amacıyla şu sorular sorulmuştur; Yaş, cinsiyet, çalışma durumu, spor harici başka bir alanda gönüllülük deneyiminiz var mı? gönüllü olmadaki temel

amacınız nedir? gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?

Sosyal Sermaye Ölçeği: Uçar (2016) tarafından 5'li liket şeklinde geliştirilen sosyal sermaye ölçeği; stratejik güven (örn: bir yardıma ihtiyacım olduğunda rahatlıkla dostlarımı ararım), genelleştirilmiş güven (örn: insanların çoğunluğuna güvenilebilir), kurumsal güven (örn: Bir haksızlıkla karşılaştığında insanların haklarını arayacağı kurumlar var), ortak değerler (örn: bir karşılık olmadan insanlara yardım ederim), grup aidiyeti (örn: İçinde olduğum sosyal gruplarda (Örneğin dernekler, arkadaş grubu, sivil toplum kuruluşları gibi) genellikle paylaştığımız ortak bir amacımız olduğunu düşünürüm) ölçeği olmak üzere toplam 5 alt ölçekten oluşmaktadır. Stratejik güven ölçeği 9, genelleştirilmiş güven ölçeği 11, kurumsal güven ölçeği 16, ortak değerler ölçeği 8 ve grup aidiyeti ölçeği 8 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Basıklık-Çarpıklık değerleri, verilerin parametrik testlerin ön koşullarını sağlayıp sağlamadıklarına bakmak için kullanılır ve sonuçlar incelenerek verilerin normal dağılıp dağılmadıklarına karar verilir (Büyüköztürk, 2013). Çalışmada toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine karar vermek için basıklık-çarpıklık değerleri betimsel istatistiklerle saptanmıştır. Çarpıklık değeri 3'ten fazla çıkmışsa "aşırı çarpık", Basıklık değeri ise 10'dan fazla çıkmışsa "aşırı basık" olarak kabul edilmiştir (Kline, 2011). Araştırmaya katılan katılımcılardan toplanan verilerin dağılımlarının belirlenmesi amacıyla merkezi eğilim ölçümlerinden olan aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları referans olarak alınmıştır. Medyan ile aritmetik ortalama değerinin birbirine yakın ya da eşit olması ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içerisinde bulunması, katılımcılardan elde edilen verilerin dağılımının normal olduğuna işaret etmektedir (George ve Mallery, 2010). Verilerin normal dağılım gösterdiğinin tespit edilmesi sonucu frekans ve yüzde dağılımlarının yanı sıra T-testi, ANOVA, Tukey testleri uygulanmıştır.

Tablo 2. Ölçek alt boyutlarına ait normallik dağılımı

Ölçek	Değer	İstatistik
Kurumsal güven	\bar{x}	3,340
	Medyan	3,125
	Ss	,7841
	Minimum	1,94
	Maksimum	5,00
	Çarpıklık	,851
Stratejik güven	Basıklık	-,141
	\bar{x}	4,362
	Medyan	4,555
	Ss	,610
	Minimum	1,89
	Maksimum	5,00
Genelleştirilmiş güven	Çarpıklık	-1,153
	Basıklık	1,522
	\bar{x}	3,647
	Medyan	3,590
	Ss	,711
	Minimum	1,91

Ortak değerler	Maksimum	5,00
	Çarpıklık	,223
	Basıklık	-,310
	\bar{x}	4,264
	Medyan	4,375
	Ss	,658
	Minimum	1,88
Grup aidiyeti	Maksimum	5,00
	Çarpıklık	-,918
	Basıklık	,816
	\bar{x}	4,408
	Medyan	4,666
	Ss	,654
	Minimum	1,83
	Maksimum	5,00
	Çarpıklık	-1,168
	Basıklık	1,360

3. BULGULAR

Tablo 3. Ölçek puan ortalamaların cinsiyete göre dağılımı

Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t	p
Stratejik güven	Erkek	55	4,442	,574	1,427	,157
	Kadın	49	4,272	,642		
Kurumsal güven	Erkek	55	3,418	,826	1,076	,284
	Kadın	49	3,252	,732		
Genelleştirilmiş güven	Erkek	55	3,775	,720	-1,961	,053
	Kadın	49	3,504	,681		
Ortak değerler	Erkek	55	4,277	,595	,210	,834
	Kadın	49	4,250	,729		
Grup aidiyeti	Erkek	55	4,454	,586	,756	,451
	Kadın	49	4,357	,725		

Araştırmaya katılan gönüllülerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak stratejik güven ($t=1,427$ $p>0,05$), kurumsal güven ($t=1,076$ $p>0,05$), genelleştirilmiş güven ($t=-1,961$ $p>0,05$), ortak değerler ($t=,210$ $p>0,05$) ve grup aidiyeti ($t=,756$ $p>0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Ölçek puan ortalamaların Spor haricinde başka bir alanda gönüllü deneyiminiz var mı? sorusuna göre dağılımı

Ölçek	Spor haricinde başka bir alanda gönüllü deneyiminiz var mı?	n	\bar{x}	Ss	t	p
Kurumsal Güven	Evet	61	3,339	,745	-,015	,988
	Hayır	43	3,341	,845		
Stratejik Güven	Evet	61	4,424	,495	1,161	,250
	Hayır	43	4,273	,741		

Genelleştirilmiş	Evet	61	3,624	,655	-,396	,693
Güven	Hayır	43	3,680	,792		
Ortak Değerler	Evet	61	4,293	,632	,525	,600
	Hayır	43	4,223	,700		
Grup Aidiyeti	Evet	61	4,516	,603	2,030	,045*
	Hayır	43	4,255	,699		

Araştırmaya katılan gönüllülerin spor haricinde başka bir gönüllü deneyiminiz var mı sorusuna bağlı olarak stratejik güven ($t=1,161$ $p>0,05$), kurumsal güven ($t=-,015$ $p>,284$), genelleştirilmiş güven ($t=-,396$ $p>0,05$), ortak değerler ($t=,525$ $p>0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı, grup aidiyeti ($t=2,030$ $p<0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Ölçek puan ortalamaların katılımcıların gönüllü olmalarındaki temel amaca göre dağılımı

Ölçek	Gönüllü olmanızdaki temel amaç	n	\bar{x}	F	p
	Sosyalleşmek	17	3,404		
	İş ağı oluşturmak	11	3,181		
Stratejik güven	İş tecrübesi/Deneyim	76	4,342	,725	,487
	Sosyalleşmek	17	4,516		
	İş ağı oluşturmak	11	4,262		
Genelleştirilmiş güven	İş tecrübesi/Deneyim	76	3,592	1,341	,266
	Sosyalleşmek	17	3,903		
	İş ağı oluşturmak	11	3,636		
Ortak değerler	İş tecrübesi/Deneyim	76	4,296	,907	,407
	Sosyalleşmek	17	4,286		
	İş ağı oluşturmak	11	4,011		
Grup aidiyeti	İş tecrübesi/Deneyim	76	4,399	,480	,620
	Sosyalleşmek	17	4,529		
	İş ağı oluşturmak	11	4,287		

Araştırmaya katılan gönüllülerin gönüllü olmalarındaki temel amaca göre stratejik güven ($t=,725$ $p>0,05$), kurumsal güven ($t=,282$ $p>,284$), genelleştirilmiş güven ($t=1,341$ $p>0,05$), ortak değerler ($t=,907$ $p>0,05$) ve grup aidiyeti ($t=,480$ $p>0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Ölçek puan ortalamalarının katılımcıların çalışma durumlarına göre dağılımı

Ölçek	Çalışma Durumu	n	\bar{x}	F	p
Stratejik güven	Tam zamanlı	41	4,441	,207	,814
	Yarı zamanlı	22	4,353		
	Çalışmıyor	41	4,287		
Kurumsal güven	Tam zamanlı	41	3,361	,654	,522
	Yarı zamanlı	22	3,244		
	Çalışmıyor	41	3,370		
Genelleştirilmiş güven	Tam zamanlı	41	3,584	,684	,507
	Yarı zamanlı	22	3,801		
	Çalışmıyor	41	3,627		
Ortak değerler	Tam zamanlı	41	4,256	,006	,994
	Yarı zamanlı	22	4,272		
	Çalışmıyor	41	4,268		
Grup aidiyeti	Tam zamanlı	41	4,410	,103	,903
	Yarı zamanlı	22	4,356		
	Çalışmıyor	41	4,435		

Araştırmaya katılan gönüllülerin çalışma durumlarına göre stratejik güven ($F=,207$ $p>0,05$), kurumsal güven ($F=,654$ $p>,284$), genelleştirilmiş güven ($F=,684$ $p>0,05$), ortak değerler ($F=,006$ $p>0,05$) ve grup aidiyeti ($F=,103$ $p>0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Ölçek puan ortalamalarının katılımcıların Gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz? sorusuna göre dağılımı

Ölçek	Gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?	n	\bar{x}	Ss	t	p
Kurumsal Güven	Evet	94	3,393	,789	2,142	,035*
	Hayır	10	2,843	,537		
Stratejik Güven	Evet	94	4,404	,549	1,391	,196
	Hayır	10	3,966	,978		
Genelleştirilmiş Güven	Evet	94	3,682	,706	1,550	,124
	Hayır	10	3,318	,714		
Ortak Değerler	Evet	94	4,283	,637	,892	,374
	Hayır	10	4,087	,858		
Grup Aidiyeti	Evet	94	4,457	,600	2,384	,019*
	Hayır	10	3,950	,955		

Araştırmaya katılan gönüllülerin Gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz? sorusuna verdikleri cevaplara göre stratejik güven ($t=1,391$ $p>0,05$), genelleştirilmiş güven ($t=1,550$ $p>0,05$), ortak değerler ($t=,892$ $p>0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı, kurumsal güven ($t=2,142$ $p<,0,05$) ve grup aidiyeti ($t=2,384$ $p<,0,05$) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Gerçekleştirilen spor organizasyonlarında sosyal sermaye kavramının insan kaynağı olarak görev alan gönüllüler açısından incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular literatür taraması sonucunda elde edilen verilerle tartışılmıştır. Literatürde gönüllülükle ilgili bir çok çalışma yapılmasına rağmen, gönüllülerin sosyal sermaye bağlamında ilişkisini inceleyen çalışmaların azlığı dikkat çekicidir.

Yapılan analizler sonucunda çalışmamıza katılan tüm katılımcıların cinsiyet durumuna göre (Tablo 3) sosyal sermaye alt boyutlarıyla ilgili anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Fakat erkek katılımcıların tüm alt boyutlardaki puanı kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Nalbat'ın (2022) sağlık ve zindelik kulüplerinde yaptığı çalışmada kadın katılımcıların sosyal sermaye düzeyinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde Elgar ve diğ. (2011) yapmış olduğu çalışmada kadınların sosyal sermaye düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek seviyede olduğunu ortaya koymaktadır. Batur'un (2021) spor örgütlerinde yaptığı çalışmada erkek katılımcıların sosyal sermaye düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Aloğlu'nun (2017) yapmış olduğu "sosyal sermayenin tükenmişlik üzerine etkisi: Kahramanmaraş'ta bir alan çalışması" isimli araştırmasında sosya sermaye ve alt boyutlarıyla ilgili anlamlı bir farklılık ortaya koymamıştır.

Tablo 4'te yer alan 'spor alanı haricinde başka alanlarda gönüllü deneyiminiz var mı? sorusuna cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutlarından grup aidiyeti başlığında evet cevabı veren katılımcılar bakımından anlamlı fark elde edilmiştir. Bunun yanı sıra diğer alt başlıklarından anlamlı bir farklılık oluşmamasına rağmen evet cevabı verenlerin puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında gönüllü olarak spor yada farklı alanda gönüllülük yapan bireylerin grup aidiyetinin yüksek olması kurmuş olduğu sosyal ilişkiden olduğu düşünülmektedir. Barsbuğa ve ark. (2019) yaptığı üniversiteler arası spor karşılaşmalarına katılan üniversite öğrencilerinin sosyal sermaye düzeylerinin incelenmesi konulu çalışmasında tüm farklı değişkenlerle yaptığı analizlerle bir yere aidiyet alt boyutunda anlamlı sonuçlar elde edememiştir.

Tablo 5'te yer alan 'gönüllü olmanızdaki temel amaç' sorusunu cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutlarıyla ilgili anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Fakat iş tecrübesi ve deneyim kazanmak isteyen katılımcıların sosyal sermayenin tüm alt boyutlarında puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde gönüllülük ve sosyal sermaye kavramı üzerinde yapılan hiçbir çalışmanın olmaması bu sonucun değerlendirilmemesine sebep olmaktadır.

Tablo 6'da yer alan 'çalışma durumunuz' sorusuna cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutları ile ilgili anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Yinede tam zamanlı çalışanların sosyal sermayenin tüm alt boyutlarında puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Eker'in (2014) öğretim elemanlarının örgütsel özleşme ve örgütsel sosyal sermayeleri ile yapmış olduğu çalışmada görev düzeyleri faktörüyle sosyal sermaye alt boyutlarında çalışmamızın aksine anlamlı sonuçlar elde etmiştir. Püsküllüoğlu'nun (2015) "lise müdürlerinin sosyal sermaye düzeyleri ile öğretmenlik tükenmişlikleri" ile ilgili yapmış olduğu araştırmasında görev düzeyi ile sosyal sermaye ve alt boyutlarında anlamlı sonuçlar elde etmiştir.

Tablo 7'de yer alan 'gönüllü katılımın kariyerinize katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?' sorusuna cevap veren katılımcıların sosyal sermaye alt boyutlarında evet cevabı verenlerin kurumsal güven ve grup aidiyeti alt boyutlarında anlamlı farklar elde edilmiştir. Gönüllülerin spor organizasyonlarına katılımında bir çok motivasyonel sebep olduğu, hiçbir zorlama olmaksızın ve hiçbir maddi karşılık beklememeleri güven duygusu ile grup aidiyetinin bir göstergesi olduğu tahmin edilmektedir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışma 2022 yılında yapılan bir spor organizasyonuna katılan 104 spor gönüllüsü ile sınırlıdır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan spor gönüllülerinin ölçeğe verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular ile sınırlıdır.

Bu doğrultuda ileride yapılması planlanan araştırmalara yönelik şu öneriler sunulmaktadır:

- Sosyal sermayenin gelişimi için spor organizasyonlarındaki gönüllülük faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple ulusal yada uluslararası yapılacak her spor organizasyonunda gönüllü yönetim faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.
- Gönüllülerin sosyal sermaye bakımından düzeylerini geliştirmek için kurumsal güven, stratejik güven, genelleştirilmiş güven, ortak değerler ve grup aidiyetini arttıracak planlamalar yapılmalıdır.
- Kişinin tanıdığı insan sayısı ve o insanlarla paylaşımları sosyal sermaye seviyesini gösterir (Field 2008; Sivri ve Özbek 2019). Bu sebeple kişiler sosyal sermaye seviyelerini arttırmak için spor organizasyonlarında gönüllü olmaya teşvik edilmelidir. Çünkü insanı ana amaç edinen spor organizasyonları sosyal ilişki kurma noktasında çok önemli bir yere sahiptir.
- Spor gönüllülerinin sosyal sermayelerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin neler olduğu konusu araştırmacılar için çalışma alanı olabilir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit derecede katkı sağlamışlardır.

Etik Beyan

Bu çalışma için Bartın Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan E-23688910-050.01.04-2300026735 sayılı yazı ile etik kurul onay belgesi alınmıştır. Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

- Aloğlu, N. (2017). Sosyal sermayenin tükenmişlik üzerine etkisi: Kahramanmaraş'ta bir alan çalışması. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 3(4), 328-343.
- Andriani, L. (2013). *Social capital: A roadmap of theoretical frameworks and empirical limitations*. Working Papers in Management, Birkbeck University of London, Department of Management.
- Aydemir, M. A. (2011). *Toplumsal ilişkilerin sosyal sermaye değeri (Topluluk duygusu ve sosyal sermaye üzerine bir araştırma)* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Barsbuğa, Y., Yılmaz, N. D., & Arı, A. (2019). Üniversiteler arası spor karşılaşmalarına katılan üniversite öğrencilerinin sosyal sermaye düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 11(1), 59-72.
- Batur, M. (2021). *Spor örgütlerinde sosyal sermaye ile örgütsel değişim bağlılığı arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Carpenter, J., & Myers, C. K. (2010). Why volunteer? Evidence on the role of altruism, image, and incentives. *Journal of Public Economics*, 94(11-12), 911-920. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.07.007>
- Çetin, A., Özman, C., & Güneş, S. (2019). *Spor organizasyonlarında gönüllülük: Kişiler neden gönüllü olmak isterler?* 17th International Sport Sciences Congress 13th- 16th November, Antalya.
- Daft, R. L. (2016). *Organization theory and design* (12th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Devocioğlu, S., Karakaya, Y. E., & Kaya, O. (2020). Spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerinin yönetim stratejileri ve uygulamaları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 80-93.
- Eker, D. (2014). *Öğretim elemanlarının örgütsel sosyal sermayeleri ve örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ekmekçi, R. (2018). Spor organizasyonlarında gönüllülük. Ekmekçi, R. (Ed.). *Spor da yönetim ve organizasyon* (ss. 235-252). İzmir: Ergün Yayınevi.
- Elgar, F. J., Davis, C. G., Wohl, M. J., Trites, S. J., Zelenski, J. M., Martin, M. S. (2011). Social capital, health and life satisfaction in 50 countries. *Health and Place*, 17, 1044-1053. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2011.06.010>
- Field, J. (2008). *Sosyal sermaye*. Bilgen, B., & Şen, B. (Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Sena Ofset.
- Frankel, R. J., Wallen E. N., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education* (8th Press). New York: McGraw-Hill.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 Update*. Boston: Pearson.
- <https://www.2020games.metro.tokyo.lg.jp/eng/taikaijyunbi/kanren/volunteer/index.html> (Erişim Tarihi: 01.04..2023).
- <https://www.investopedia.com/terms/s/socialcapital.asp> (Erişim Tarihi: 01.04..2023).
- Jones, G. R. (2013). *Organizational theory, design, and change*. Boston, MA: Pearson.
- Kaya, Y. (2011). *Sosyal sermaye düzeyinin belirlenmesi ve sosyal sermaye düzeyini etkileyen faktörlerin analizi: Gönüllü teşekküller bağlamında Kayseri örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

-
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd Edition). New York: Guilford Press.
- Nalbant, U. (2022). *Sağlık ve zindelik kulüplerinde serbest zaman doyumunu, sosyal sermaye düzeyi ve müşteri sadakati ilişkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Palabıyık, H. (2011). Gönüllülük ve yerel hizmetlere gönüllü katılım üzerine açıklamalar. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 273-290.
- Püsküllüoğlu, E. İ. (2015). *Öğretmen görüşlerine göre lise müdürlerinin sosyal sermaye düzeyleri ile öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki (Muğla İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Şan, M. K. (2007). Bilgi toplumuna geçişte sosyal sermayenin taşıdığı önem ve Türkiye gerçeği. *Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, 2, 70-95.
- Sivri, S., & Özbek, O. (2019). Sosyal sermayeden sportif sermayeye. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 156-166. <https://doi.org/10.33689/spormetre.487394>
- Tuzcu, Ş. (2022). *Spor organizasyonlarında gönüllü motivasyonu ve eğitimi süreci araştırması: Gençlik ve spor gönüllüleri derneği* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Uçar, E. (2016). Sosyal sermaye ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-40.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26, 215-240.

Makale Geliş : 03.04.2023

Makale Kabul : 27.06.2023

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>